

A tedy život, jímž žije Praha, se potom uvidí jako neživá loutka, která se potácí tak, jak je tahána za nitě živou, činnou smrtí. Život jako šalivé pohyby mrtvé hmoty, a ještě k tomu pohyby dočasné.

Ale copak taková není celá ideologie vědy?

Tím hůř že ano. Člověk je pochopen jako kysna s chemikáliemi, člověk jako vozítko genů, člověk jako avatar energetických toků nebo surovina ekonomických procesů. Biologie je aplikovaná chemie a chemie je aplikovaná fyzika, nic živého v tom není. Život jsou pomíjivé pohyby trvalé smrti. Jako mrtvá hvězda když padá: nikdy – nikde – žádný cíl.

Ono to všechno není špatně, není to nutně omyl nebo lež. A není to ani metafora, však se to myslí docela důsledně a závazně. Ale je to málo. Je to vždycky jen jedna část věci, třeba jako když se řekne, že na Moravě žijí Češi. Ano, tak trochu. Typická věda je třeba marxismus, který – oproti mínění běžnému u nás na východě – sám o sobě neznamena lež, použít ho není špatně, a dokonce je to nejvíc po ruce, když chceme vysvětlit něco ve společnosti. A v něm to první vysvětlení, proč vzniká umělecké dílo, je to, že holt kvůli prachům. První je proto, že je nejnižší a nejprimitivnější, a tak je potřeba, abychom na ně později v pralesích intencionalit a sublimovaných archetypů nezapomněli. Špatně je jen, když se připustí, aby nám v Česku nadále kralovalo pohoršující mínění, že mimo prachů už jiné argumenty k vysvětlení světa nepotřebujeme.

6. PROTIMĚSTO

Tohle všechno byl zatím první plán města, první a nejpřímější čtení města, a sice prostřednictvím lidí a jejich kultury. Přes všechny dosavadní komplikace a sarkasmy zůstává jasné, že město je prostě lidské a kulturní. Je takové, ať už tu kulturu vyložíme jakkoli.

A pak teprve se objeví opačná perspektiva, město čtené jako nekultura čili jako příroda. Příroda je všechno, co jsme tu zatím nechtěli mít a co stojí proti kulturnímu panování. Na jedné straně barikády zůstal řád, technika, architektura, komunální ekologie, úřady a služby. Na druhé je vágní terén: náhoda, smetí, pouliční špína, plevel, akáty, pajasany, potkani a kuny, motýli, psí víno, plísně a roztoči, bicykly a socka čili městská hromadná doprava, bříza vyrostlá v okapu, sršeň mezi kravatami, vlčí jádro pudla, žebráci, bezdomovci, paraziti, nemoci, děti a nebe. A my, nepřizpůsobiví občané. Dobře přizpůsobiví k životu pod kopyty těch roztahovačných švajnu tam nahoře.

Nenechte se mýlit, tohle co tu vidíte, to fakt nejsou divoši, překvapení náhlým obklíčením města. Hůř – anebo možná líp, jak pro koho: to jsou utečenci, vzbouřenci, přeběhlíci, staří a zkušené loupežníci a vyděrači. Pestrá čeládka s pestrou škálou vlastností. Dobře znají svůj kulturní terén, umějí se otáčet.

Toto je strana chaosu, vzpoury a budoucnosti.

Aktivní je zde všechno, co mělo být městu přizpůsobeno, ale nějak se to nestihlo nebo nepovedlo. To nepřizpůsobivé, co prvnímu plánu neslouží nebo dokonce mu sloužit odmítá.

Bílá místa na mapě, vágní prostor, příroda a nepořádek, náhoda a chaos, rorejsi a hackeři.

Rezistence – anarchie – subverze.

Kulturní řád, přírodní neřád; dva plány města. Zároveň se jejich vztah dá číst kontinuálně, a pak to vidíme jako hodně komplexní gradient spojující extrémy: kultura v něm jde dohromady s centrem a centrálností, vědomím, konzervativností a determinismem, kdežto příroda s okrajem, marginálností, nevědomím, spontánností, chaosem.

Prvoplánový řád města by ovšem chtěl, aby ten druhý plán sám o sobě neexistoval, aby byl jen druhotnou deformací, nedokonalostí řádu. Tento druhý plán, s nímž teď tady začínáme obcovat, naproti tomu existenci prvního plánu nepopírá, dokonce se na něj odkazuje, ale hájí nárok na svou existenci. A taky že existuje, a jak, jen mu tu ontologii přiznat!

Tady, hned na hospodském stole, lístek pajasanu, porušení kultury, přírodní úkaz, řízení náhody. Bledinká zeleň a karmínový řapíček. U střední žilky je něco malého, koukám lupou, je to popelavá černooká mšice, koukáme na sebe. Už ale možná spí; kouká a nevidí mě asi, má tykadla sklopená dozadu jako kozorožec.

Lístek pajasanu a velká skvrna suchého ptačího trusu, trus s kontrastní kresbou močové mázdry, černá a bílá, padni komu padni, řízení náhody v zahrádce hospody ve vnitrobloku kousíček od I. P. Pavlova v pražském říjnovém odpoledni.

V pohasínajícím zlatě chladného dne bělostná suchá ptačí moč.

Umělohmotný povrch stolu je už korodován počasím, jsou na něm lístky pajasanu přilepené nočním deštěm, značky pta-

čího trusu, hodná paní hospodská to všechno chtěla ošmidlat hadrem, ale ubránil jsem je. Bílá – zelenkavá – okrová – hnědá na temné zeleni umělé hmoty, která si holka jistě nemyslela, jakého tady dojde štěstí. Náhodné struktury, rozložení skvrn na nebi, na zdech i na stole.

Dívám se na ně a vidím ho, a nebe, jak věřím, vidí mě; tam dole.

Složité tvar zlatého nebe vykrojila kontura střech. Nikdo z vnohradských architektů si nepomyslel, že někdy někdo bude obhlížet složitě ohraničenou výseč nebe, jak ji utvářejí laločnaté a zubaté a vyhlodávané linie činžáků, jak ji strukturují pavlače, šachty výtahů, arkýře, vyklenutí zdi. Starali se jen o vnějšek, ti architekti. Zevně jsou ulice skvost, přísně přímé, jednotně zarovnané, k unudění. Byly konstruovány co výraz účelnosti a stylové jednoty a následné tupé spořádanosti obyvatel, kdežto zevnitř vnitrobloku je pohled do nebe jako ze dna vykotlaného pařezu: strukturovaná prázdnota, krása svévole a náhody, každá ves jiný pes.

Nikdo ten ornament nechtěl, vyšlo to tak, a neptejte se proč.

Po sklonu nebes ve výseči domů běží rychlá oblaka, náhodná oblaka neurčitých tvarů, chaotičtí pronásledovatelé uplynulé fronty, nikdo je nechtěl a jsou tu a zase zmizí, a neptejte se proč.

Kolik je tu organismů: já, břečtan na zdi a u krajního stolu dva vyšisovaní Angličánci, kteří do Prahy patří a nepatří právě tak jako já a břečtan a kdokoli další. Asi jsou tady s námi taky škvoři a stinky a pavouci.

A tamta mšice.

A mrňavé slunéčko s okrovými krovkami bez teček; spí mi tu na stole jako pes.

Netečné, beztečné, bezděčné. Naše společně sdílená podvratná aktivita spočívá v náhodnosti a nedostatku zapojení do systému města, jsme tu spolu a zase zmizíme, nikdo nás tu nechtěl, a neptejte se proč.

Na koruně zdi jsou truhlíky na kytky, ale kolonizoval je plevelný pětour malokvětý přivlečený kdysi z Jižní Ameriky. Podvratná aktivita: nepůvodní, škodlivý, roste, kde nemá.

Jedna zakrslá neduživá petúnie, v truhlíku vyrostlá ze semene nebožky petúnie, kterou tady pěstovali loni nebo předloni. Podvratná aktivita: náhodný pohrobek cizího původu (kdysi Mexiko, pak kultivace a šlechtění, teď roste, a nikdo ji nesel a prvním mrazem zase umře; trapný, pohoršující osud).

Veliký pajasan, strom původem z Číny, dominanta hospodské zahrádky. Podvratná aktivita: drzá nejistota původu a drzá jistota fungování. Pajasan tu totiž byl možná vysazen, možná vítr přinesl křídlaté semínko. Se neví. Vzdor tomu tu je, stará se a stíní.

Těžké čtvercové dlaždice jsou něčím přizdvíženy, jednu obrátím a pod ní na mě čumí mozol a pod ním koleno. Kořen se protlačí na povrch, pro srandu vykopne dlažku a zase zmizí pod zem. Další pajasany, mnohem mladší, jsou za zdí v sousedních zahrádkách vnitrobloku, to už je druhá generace. Růže pnoucí tu taky roste, ale pnout se moc nesnaží, prostě nám na tu výchovu k pnutí peče. A ještě navrch tu kvetou umělé kytky, pumprdentlich se tlemí z břechťanu, jako by se kamenouhelné močály rozhodly, že se stanou naftou jenom proto, aby z nich jednou byla umělá hmota, která se bude po hospodách pochechtávat a trousit černé vtipy o reinkarnaci.

Tady.

Na hraně smetiště a přírody, na hraně hospody a dvorku, na hraně podzimu; čas píská a sípá, čas loudí a dává.

Je tu jakási kultura, to ano, třeba pivo a kafe, ale je tu i jakási příroda, a obojí má status jednak neurčitý a jednak nejednotný. O městské přírodě se nedá dobře mluvit bez zmínky o kultuře – a ta je ve všech ohledech a projevech naprosto různá, a tím se vše komplikuje. Jestli tamtomu se nedalo uniknout, tamté neuróze lidské vlády a psychóze vlády kultury nad člověkem, tak tomuhle vidění taky ne. Je to stejný přetlak, ale tentokrát přetlak intrikálního chaosu: nic tady není pořádně, nic neobstojí, všude se prodere něco spontánního, co kultuře s radostí čelí, co ji podvrací jako to veselé pajasanové kořání dlaždice.

A když jsem pak šel z hospody – cha! Oni tam mají v salonku dosud na podlaze kanálek a okolo bílé dlaždičky, to byla asi kdysi dávno prádelna nebo co, a na záchodě zase je splachovač natřený na červeno rajčatovo, a přes něj je fixou šedivý drsnácký tag, který praví: Narcis.

Teď tedy hledám, jak myslet na ten druhý, opačný plán, jak číst město jako přírodu, ale je to celé podivné kvůli takové asymetrii.

Pozor, pomaloučku, tohle mi dlouho trvá, tahám to rozpačitě po hospodách jak fena kořata, Vánoce pryč.

Obrátit perspektivu

Nejprve se potřebujeme podívat z opačné pozice. Teď uvidíme přírodu (ať už tím slovem nazveme cokoli) jako to prvotní a základní, a kulturu pak jako odvozenou periferii.

Ze začátku se zdálo, že triumf kultury nad přírodou prostřednictvím města je úplný. Už jsme udělali všechno, co se dalo, ztlumili jsme přírodu jako škodnou, institucionalizovali ji do parků a rezervací, ztlumili ji i v sobě. Zbývá houf pokořených a pokorných otroků. A posledních několik vytřeštěných zoufalců, špinavých dětí pralesa v obklíčení města. A snad pár posledních drzých vzbouřenců. Takže jediný legitimní přístup by se zdál vidět městskou přírodu právě takto: jako podřadný odpad.

Jenže toho odpadu je pořád nějak moc. Stačí se podívat, pořád je to neuklizené. Denaturace nefunguje, jak by měla. Dosud zůstávalo nesporné, jen co bylo denaturováno zcela, třeba flaška lihu nebo ministerstvo školství. Naopak to, co se od nás nechá rozeznat jako přírodní, nebo k tomu dokonce samo drze vybízí, pohoršuje co kontaminace nebo hůř příživnictví, subverze a vzpoura. Začneme si toho všímat a zjistíme, že město je rejdištěm chátry, už i za dne všude chodí pakáž a roste plevel, v kočárkách šmátrají švábi, břízy lezou z okapů, hrůza. Příroda, kluzká chlupatá masa, která s drzou samozřejmostí unáší naše pasivní neohrabané bloky institucí.

A najednou to uvidíme: instituce jsou...

...jsou jako dlaždice, jako články krunýře, a pod ním město třepe tisíci špinavými nožičkami. Dívá se špinavými očičkami, zalézá nám do baráků, už je to i pod linoleem.

Špinavé nožičky, šilhavá očička!

Svědivé chloupky a kořínky a nekonečné pištivé hlásky!

Praha, jeden obrovský klenutý Řehoř Samsa, ohyzdně definitivní, ohyzdně živý, sama příroda. Příroda, homogenní, nerozlišná a nepřetržitá v tom ohledu, že je pro nás neproniknutelnou svébytnou spleť něčeho jednotně cizího.

A heterogenní v tom ohledu, že je rozpadavá, nekonečně drobná jako Cantorovo diskontinuum. Samsa se s hrůzou dívá na sebe a vidí jen orgány, kterými sice nějak, trochu, dokáže nešikovně pohnout, ale rozhodně je neumí pojmenovat a neví, proč a k čemu jsou; takto se tu v bližším pohledu proplétají spousty rozdílných, podivně vyšinutých osudů.

Osudů lidí, hmot, živáčků, memů, populací, druhů a společenstev vystrnaděných z výšin kulturních chomoutů sem k nám, do našeho marastu pelechů a doupat.

Už tady je vidět asymetrie: kultura vede měřeno plochou a hmotností, kdežto příroda vede, měřeno její všudypřítomností. Prorůstá, obkličuje, izoluje, fragmentuje kulturu. Je nebezpečná svou živostí. Schopná město leptat a deptat. Emancipuje se od poručnictví hmot, zařízení a nařízení.

Samotné to zjištění je podvrtné, zbavuje dosavadní jistoty. Měj se na pozor, hospodyně: tvůj lesklý pekáč je samá bakterie!

Znova, už zas: a kdo je teď vládcem města? Čí je Praha?

Uvidět najednou město v celé té ohavnosti, to ovšem plodí pohoršení. Lidi, jejich budovy, jejich auta a jejich parky a psi, ti všichni pak právem píšou do novin, spatří-li v hypermarketu kolegu potkana s pytlíkem majonézy v prackách. Nebo bezdomovce nebo pampelišku. Je to potupné: můj plevel není můj, jako moje bláznovství není moje. Je především svoje a udělá se sebou i se mnou, co samo uzná za vhodné.

A ještě hůř, tohoto nepořádku se dodnes zastává zkažená mládež, sprejery počínaje. To je divné, jak moc jsme to měli i my rádi jako děti. Na parku jsme jako kvalitu rozeznávali převážně rozsah a hustotu křovin a leznost stromů. Tábořili jsme

ve starém tisu, byl to bunkr s rozhlednou nebo tank. Městská příroda je nebezpečí v komorním vydání. Skutečně v komorním: stejně jako na ulici i v křoví je výskyt pedofilů tisíckrát vzácnější než výskyt dejme tomu lidského trusu. Pohoršení a odpor to vyvolává teprve v naší dospělosti. Je to nepořádek. Někdo tento postoj bere i jako kritérium dospělosti, že už nešlape do louží a nebojuje s kopřivami holí, ale nařídí vzít je herbicidem.

Najednou je z té dítěti blízké divočiny nepřítel, odpadek, jungovskými by to bylo asi něco s projekcí vlastního stínu. Inženýrské myšlení: kdo nemá rád ve dvaceti přírodu, divočinu, lidi a jiný nepořádek, ten sice nemá srdce, ale to nevádí, protože kdo by takové svinstvo měl rád ještě ve třiceti, nemá rozum a není inženýr.

Je tam asymetrie, každá perspektiva je jiná

Tak tedy máme gradient natura – kultura, koukáme do něj jako do dalekohledu a vidíme, že z každé strany je to jiné.

Když se na město díváme jako na kulturní objekt, je to jednodušší. Kultura se tady dívá sama na sebe a zbytek si definuje negativně; je to všechno okolo nás, co přebývá, protože se nám to do představy kultury nevejde. Stane se z toho nějaké neurčité pozadí kultury, nevyhraněný základ, primitivní okolí, vágní prostředí mimo hlavní naši pozornost.

Tomu pak začneme říkat příroda a dál nás zajímat může nebo nutně nemusí.

Když nás zajímá, tak se chápe jako přirozené opozitum (naší) kultury nebo její komplement. Takže kulturu lze celkem bez problémů vnímat samostatně a bez speciálního přihlídnutí k jejím přírodním kořenům, prostě jsme ze světa vyššípli jev

a myslíme si na něj. A tím tu přírodní složku zohledníme nebo potlačíme nebo vůbec ignorujeme; obracíme k ní pozornost v té míře, jak zrovna chceme.

Tak jsme to taky zatím bezstarostně dělali, když jsme o městě uvažovali z hlediska panování kultury.

Potíže mohou přijít, když to chceme udělat obráceně a zkusíme město chápat z hlediska přírody, tj. uvidět ho jakožto primárně přírodní jev. Co je to chtít vidět město jako přírodu za pitomost? Jednak tam žádná pořádná není, a hlavně, co potom udělat s kulturou? Vypustit ji nemůžeme.

Napřed se zdá, že stačí udělat opačnou operaci: Když teď chceme mít přírodu v popředí, tak ji vymezíme, a pak čekáme, že kultura bude to, co se nám do toho vymezení nevejde. Prostě vezmeme to dosud negativně definované přírodně životní prostředí a prohlásíme je za to, oč nám nyní půjde v míře hlavní. Tak jo, teď by se asi měla kultura odsunout přesně do toho postavení nezávazného podřízeného kontextu, v jakém pro nás byla předtím příroda. Jenže to se právě nestane.

Brzo si všimneme, že kultura a příroda tedy nejsou tak úplně opozita, i když s nimi navykle jako s opozity zacházíme. Spíš je to vlastně část a celek. No a tohle je právě ta složitost – my totiž vztah mezi specializovaným a obecným nejsme dobře v stavu vidět jinak než jako rozpor.

Dokud jsme se dívali z hlediska kultury, tak kultura byla kultura a hotovo, a přírodu jsme mohli brát, jak se nám zamano. Kdežto jakmile teď postavíme přírodu do popředí, tak už se nedá zapomenout, že kultura je vlastně taky taková příroda: jakoby příroda; ovšemže hodně zvláštní a jiná, ale pořád ještě příroda. Jako člověk je specializované zvíře, i když už dosti emancipované od nepříznivého prostředí (například od mrholení

parapletem). Takže v přírodním čtení máme potíž s tím, jak bychom se měli definovat; jak můžeme hrát ten nezávazný kontext, když jsme právě ti, kdo koukají a mluví a označují?

A tak máme dvě možnosti. Buď si budeme hrát, že jsme jakýsi obecný pozorovatel, pámbu objektivitu, což zavání aviváží ze svěrací kazajky. Anebo se zkusíme marně vcítovat do trní a pěnky, jenže trní ani pěnky o to asi moc nestojí, a i kdyby, tak nám to neřeknou. Mluvíme za přírodu, ale pořád se pokládáme za lidi, a abychom to napravili, tak si na to ještě stěžujeme (zde je počátek bída všeho ekologismu a taky počátek hospodských keců o Přírodě, která si vždycky sama pomůže).

Takže obojí špatně. Potom tedy, když mluvíme z hlediska přírody, tak nezbude než kulturu brát taky jako přírodu. Amen.

Vidět přírodu

Čili už ta představa ryzí přírody opucované od člověka je hodně nereálná, asi jako Chuck Norris, ten je taky takto ryzí. Je to jako preparovat z holubice ptákovitost, vymyslet ptáka generelního, který zahrne všechny ptáky až na tu holubici, a z toho preparátu pak vyrobí opozici mezi holubičkou a ptákem (nebyla to holubička, byl to pták) a ještě tam chtít hledat přechody a vzájemné vztahy. Řekne se pak, že příroda je panenská, kdežto kultura kurevská, a jelikož to vypadá moc kontrastně, tak se dodá, že mezi tím jsou celky polopřirozené, přírodě blízké, s harmonickou rovnováhou atd., čímž se vše zmate a poplete úplně.

Hřích ekologismu tedy nespočívá ve vůli vidět přírodu přes moc všude, třeba i tam, kde žádná pořádná příroda není, ale v neschopnosti uvidět přírodu i v sobě. Příroda je pak viděna

jako něco sice důležitého, ale pohodlně definovaného tak, aby zůstala vně a našeho vnitřního světa se přímo a zásadně netýkala.

Ovšem tohle se netýká jen ekologů, ale hlavně normálních lidí ve vleku oné moderní tradice, která štípe přírodu vejplů: Jak žít, u všech blbých na dvorečku, s vědomím, že jsme s naší kulturou něco jiného a opačného než příroda?

Legitimní obrana proti této divné polarizaci je celý ten vztah přírody a kultury vůbec neřešit, nejlépe o něm ani nevědět. Není to nic neoprávněného ani přízemního. Náš Ronislav to taky neřeší, přitom je to boxer, ale myslí si upřímně, že je člověk a nenechá si to vysvětlit. Stoluje-li, sedí vzpřímen na židli a klade ruce na stůl, v posteli spává na zádech, a když se mu dá najevo, že není než pes, káravě kouše. Znaky lidské a psové jsou v něm promíseny, vztahy kulturně-naturální jsou přinejmenším na pováženu, a vidíte, neřeší to. A například nemá kulturně uťatý ocas, druhdy nutný boxeří příznak, ale nekulturně mu byl ponechán, načež mu přírodně narostl do značné velikosti, až nepřirozené. Protože zatímco se historické ocasy sekaly, tak neutrální evoluce tiše pracovala a bez chomoutu přírodního výběru boxerům spontánně vyrobila nepřirodní ocasisko, aniž kdo tušil. Tak jemu je to zkrátka jedno, co je na něm a na okolí přírodního a co ne.

Stejně dobré je starat se jen o kulturu, a přírodu potlačit nebo ji nechat být. A nejezdit do lesů, ale do hospod. Nechat koketérie s přírodou a upřímně pokládat růže za výrobky. Blbě to začne být, až když se pak houfně myslí, že Madagaskar pojmenovali podle toho animovaného filmu.

Zato co ptákovina zřejmá se v tomto světle ukazuje idea návratu k ztracené přírodě. Od Rousseaua nám lili do hlavy, že člověk je součástí přírody, a co to bylo?

Kecy to byly.

Napřed jsme si vyrobili představu nekulturní přírody na bázi domněle nepřirodní kultury, a pak jsme ty dvě zrůdičky chtěli spolu snoubit. Byli jsme přes týden ve městě, a o víkendu hrr do lesa, ovšem v galoších a s repelentem a nejradši jenom po cestičce. To se ovšem časem zjistilo jako polovičatost a žádaly se radikálnější metody návratu k přírodě.

Tak jsme se tedy pokusili přírodu kolem sebe maximalizovat, obklopit se jí, a představovali jsme si, že jsme tím své kultuře utekli. A bylo ještě hůř.

Sem patří historky o občanech, kteří vypadnou do přírody, vyslečou se do naha, akorát brejle si nechají, žerou trávu a výhonky, a když konečně nastydnou, tak se zase oblečou, aby pak neměli nepříjemnosti, a jdou domů, polykají aspirin, a jak je jim z toho kyselo od žaludku, tak z nich vypadávají hromady esejí o přírodě, že ji prý máme milovat a ne ji ničit. Naproti tomu je nápadné, že například polární badatelé si zpravidla kultury váží. O přírodě se neuctivě vyjadřují jako o terénu a dokonce řada z nich tvrdí, že sežrání od ledního medvěda sice vede k úplnému splnutí s přírodou, ale tomu je potřeba se právě vyhnout a od toho je kulovnice.

Stejně radikální a opět nesmyslný přístup je, když někdo zkusí kulturu (opět včetně nás samotných) vůbec nevidět. Prostě od kultury silou vůle abstrahovat a vidět jen přírodu, ovšem opět v té preparované nelidské podobě. Kdysi takhle udělali rekonstrukční geobotanickou mapu Prahy: jaké druhy lesa by kde v Praze rostly, kdyby Praha bejvávala nebyla a lidí bylo míň a byli hodnější a lesu vstřícní, anebo kdyby se Praha

zbořila tak šťastně, že by se zbořeniny nějak vypařily a vrátily se sem dávno zmizelé lesní půdy. Prostě tam bylo tolik nereálných podmínek, že to byl v zásadě nesmysl, i když docela poetický, jenže ta nelegitimitnost i tu samu poezii oslabovala, natož potom vědu.

No, a když jdeme procházkou po cyklostezce proražené skrz křoví na místě bývalého autobazaru, který je na místě skládky a navážky po bývalé továrně na střelný prach, tak tohle přírodní, tj. přírodu uměle preparující myšlení selhává úplně.

A právě tam je ještě jedna strategie. A ani není zvlášť složitá.

Vidět kulturu, rozlišit ji od zbytku, ale vidět ji i jako přírodu. Když přestaneme vidět kulturní a přírodní složku jako opozita, může to být začátek radosti z jednoty města a ze zapasování kultury do přírodního základu. Což totiž kupodivu jde uvidět městskou přírodu a uvidět ji i v městské kultuře a zažít kulturu i přírodu v jednom, jako součást téže... hm... totality krajiny. To přírodní čtení by potom vypadalo tak, že město je prostě komplet příroda; řadí v něm jeden primát, co se trhnul od goril, šimpanzů a orangutanů a udělal si hodně složitou etologii zahrnující například kolorатурní zpěv, sádrokarton, zoologickou zahradu, sociální demokracii a obložené chlebičky.

Takoví čtenáři, to jsou ti, co courají po postindustriálu, to jsou oni. Příroda je nebaví, ani kultura, protože obojí to jsou takové předsudky. Kultura a nekultura, příroda a nepřiroda, s tím nás neplete. Pivo je příroda, a to buď proto, že je to kultura, což je druh přírody, anebo proto, že je a bylo něco jako vzduch. A noise je hudba a dechovka taky, a když se to smíchá, tak je to taky hudba. Stará fabrika je bradlo pískovcových skal a jeskynní galerie, graffiti jsou placaté hlubinné ryby a kolonie

lišejníků jsou graffiti nebo písmena tajné abecedy, pajasany jsou džungle, supermarket je taky džungle, ale jiná, odkaliště je panenská bažina, bezdomovec je kouzelník a elasták podnikatel na bicyklu je totemicky chráněná srna plná masa a teplé krve.

Tak konečně tady máme to holistické vidění, po kterém naši přírodní výletníci tak toužili. Tady je už popřena distinkce přírody a kultury, obojí je nerozpáratelná součást jediného. Zdá se mi, že toto pojetí přírody, kultury a jejich vztahu je vlastně docela smířlivé a tolerantní – nechává oběma distinkce, přitom je nestaví do nutného kontrastu. Je to přístup, který známe z dávných ohňů v pustině, a pak dlouho nic, dlouho se držela ta dichotomie kulturně-naturální, a až tady vespod, tady na okraji přírody i společnosti se to znova setkává. Tento přístup zkusíme nyní rozvinout, aby se ukázal.

7. TEN SVĚT

To je ten svět: tady ho máte.

Kořalka nalačno v poledne. Zpustošené, dokopané, rozmrdané zbytky čehosi, zbytky nějaké někdejší autonomie a autenticity byly čerstvě vypraseny do pustiny a teď se samoskládají do nového tvaru. Nikdo o něm neví, o tom tvaru, jak mnoho a jakým způsobem se v něm zúročí nechtěné dědictví tvarů původních.

Je to oživlé syrové těsto reality.

Vládne v něm stálé napětí mezi vznikem a zánikem, stabilitou a destabilizací, invazí a odoláváním, služebností a vzpourou, vržením do existence a věčně improvizovaným bytím. Jednou jsem takto viděl havrany, když se v tisících ukládali k spánku a zas budili a vzlétali.

Vzniká tím svět, tím vnitřním soubojem. Diverzifikovaný, heterogenní, disparátní, diskordantní, inkompatibilní, inkongruentní svět. Neautentický, nespravedlivý, zároveň spontánní a nevinný. Neslučitelný s kulturou města i s přírodou venkova.

To je svět městské přírody, rub města.

Mísí se obsahy genomů, popelnic, myslí, katalogů, žaludků a střev.

Městská kultura, říkám si ve vlaku ze Smíchova přes Hlavák do Vysočan, ovlivňuje městskou přírodu a sama se stává jejím ovlivňovaným substrátem. Obojí vzájemně prorůstá, propojuje se. Kultura si z přírody vyrobí kalhoty, načež příroda vlezle do